



บทที่ 2

ภาษาลำหู่

ในบทนี้จะกล่าวถึงความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับภาษาลำหู่ในเรื่องระบบเสียง โครงสร้างนามวลี และโครงสร้างประโยคความเดียว ทั้งนี้จะกล่าวโดยสรุปตามแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์ภาษาลำหู่ของ มาดิซอพ (1973) ร่วมกับการสอบถามและให้ตัวอย่างเพิ่มเติมจากผู้บอกภาษา

### 2.1 ระบบเสียง

2.1.1 พยัญชนะ ภาษาลำหู่มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 24 หน่วยเสียงเกิดในตำแหน่งหน้าคำหรือ เป็นพยัญชนะต้นทั้งหมด ไม่มีพยัญชนะควบกล้ำและไม่มีพยัญชนะท้าย ถ้าจำแนกตามลักษณะการออกเสียงจะได้ 5 กลุ่มคือ 1) พยัญชนะกัก 2) พยัญชนะกัก-เสียดแทรก 3) พยัญชนะนาสิก 4) พยัญชนะเสียดแทรก และ 5) พยัญชนะข้างลิ้น หรือจำแนกตามฐานกรณ์จะได้ 6 กลุ่ม คือ 1) พยัญชนะริมฝีปาก 2) พยัญชนะปลายลิ้น-ปุ่มเหงือก 3) พยัญชนะลิ้นส่วนหน้า-เพดานแข็ง 4) พยัญชนะลิ้นส่วนหลัง-เพดานอ่อน 5) พยัญชนะลิ้นส่วนหลัง-ลิ้นไก่ และ 6) พยัญชนะเส้นเสียง อนึ่งในการบรรยายและให้ตัวอย่างในหัวข้อ 2.1.1.1-2.1.1.6 จะเรียงลำดับการบรรยายตามการจำแนกตามฐานกรณ์ พร้อมทั้งได้แสดงตารางการจำแนกหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาลำหู่ตามลักษณะการออกเสียงและฐานกรณ์ประกอบด้วยดังต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางภาษาศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

ลักษณะการออกเสียง		ฐานกรณ์		ริมฝีปาก	ปลายลิ้น ปุ่มเหงือก	ลิ้นส่วนหน้า เพดานแข็ง	ลิ้นส่วนหลัง เพดานอ่อน	ลิ้นส่วนหลัง ลิ้นไก่	เส้นเสียง
		- ก้อง	+ ก้อง						
เสียงกัก	- ก้อง	- กลุ่มลม	+ กลุ่มลม	p	t		k	q	
	+ ก้อง			ph	th		kh	qh	
เสียงกัก - เสียงดแทรก	- ก้อง	- กลุ่มลม	+ กลุ่มลม	b	d		g	G	
	+ ก้อง								
เสียงกัก - เสียงดแทรก	- ก้อง	- กลุ่มลม	+ กลุ่มลม			c			
	+ ก้อง								
เสียงนาสิก				m	n		ŋ		
เสียงเสียดแทรก	- ก้อง			f			s		h
	+ ก้อง			v			y		
เสียงข้างลิ้น						l			

2.1.1.1 พยัญชนะริมฝีปาก มี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ / p ph b m f v/

ออกเสียงเป็น [ p ph b m f v ] ยกเว้น

/pu/ > [ pfw ]

/phu/ > [ p'fw ]

/bu/ > [ bvw ]

/mu/ > [ mvw ]

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/p/ : pe<sup>4</sup> [pe<sup>11</sup>] 'ตาข่าย'

pu<sup>2</sup> te<sup>5</sup> [pfw<sup>21</sup> te<sup>33</sup>] 'ต้นขา (อวัยวะ)'

/ph/ : phi<sup>5</sup> [phi<sup>33</sup>] 'รัง'

๖<sup>2</sup> phu<sup>5</sup> [๖<sup>21</sup> p'fw<sup>33</sup>] 'หัวพิช'

/b/ : bi<sup>3</sup> [bi<sup>55</sup>] 'ตะขอ เบ็ด ท่วง'

bu<sup>7</sup> ve<sup>5</sup> [bvw<sup>21?</sup> ve<sup>33</sup>] 'เขียน(กริยา)'

/m/ : mi<sup>3</sup> cho<sup>5</sup> [mi<sup>55</sup> cho<sup>33</sup>] 'ยาม (น.ภานะ)'

mu<sup>3</sup> mi<sup>2</sup> [mvw<sup>55</sup> mi<sup>21</sup>] 'ประเทศ'

/f/ : fa<sup>5</sup> la<sup>5</sup> [fa<sup>33</sup> la<sup>33</sup>] 'ที่ปักชั่วคราว'

fi<sup>1</sup> qo<sup>4</sup> [fi<sup>42</sup> qo<sup>11</sup>] 'กระเพาะ(อวัยวะ)'

/v/ va<sup>5</sup> [va<sup>33</sup>] 'กัมตัก'

ve<sup>2</sup> qo<sup>4</sup> yo<sup>1</sup> [ve<sup>21</sup> qo<sup>11</sup> ๖<sup>42</sup>] 'วิชชพิชชนิดหนึ่ง

คล้ายต้นข้าว'

2.1.1.2 พยัญชนะปลายลิ้น-ปุ่มเหงือก มี 5 หน่วยเสียง ได้แก่ / t th d n l/ ออกเสียงเป็น [t th d n l] ยกเว้น /ni/ > [n<sup>j</sup>i] ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/t/ :	ta <sup>7</sup> [ta <sup>21?</sup> ]	'บ๊อม, ค่าย'
	ti <sup>3</sup> qha <sup>6</sup> si <sup>4</sup> [ti <sup>55</sup> qha <sup>45?</sup> /i <sup>11</sup> ]	'กระดุม'
/th/ :	tha <sup>5</sup> tu <sup>5</sup> [tha <sup>33</sup> tu <sup>33</sup> ]	'ช้อน(เครื่อง)'
	tho <sup>4</sup> [tho <sup>11</sup> ]	'ตุ๊ก'
/d/ :	da <sup>2</sup> ka <sup>5</sup> [da <sup>21</sup> ka <sup>33</sup> ]	'เคิร์ม(พืช)'
	di <sup>2</sup> [di <sup>21</sup> ]	'ก้อน (ลักษณะนาม)'
/n/ :	na <sup>6</sup> [na <sup>45?</sup> ]	'นิน'
	ni <sup>5</sup> ma <sup>5</sup> si <sup>4</sup> [n <sup>j</sup> i <sup>33</sup> ma <sup>33</sup> /i <sup>11</sup> ]	'หัวใจ(อวัยวะ)'
/l/ :	la <sup>7</sup> pe <sup>4</sup> [la <sup>21?</sup> pe <sup>11</sup> ]	'แหวน'
	lu <sup>3</sup> qu <sup>5</sup> [lu <sup>55</sup> qu <sup>33</sup> ]	'ช้อน'

2.1.1.3 พยัญชนะลิ้นส่วนหน้า-เพดานแข็ง มี 5 หน่วยเสียง ได้แก่ / c ch j s y / ออกเสียงเป็น [tʃ tʃh dʒ ~ʒ ʒ] ยกเว้น

/c/ > [tʃ]

/ch/ > [tʃh]

/j/ > [dʒ]

/s/ > [s]

/y/ > [z]

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/c/ :	ci <sup>4</sup> Gi <sup>2</sup> [t <sub>ɕ</sub> i <sup>11</sup> Gi <sup>21</sup> ]	'น้ำลาย'
	ci <sup>5</sup> [tsi <sup>33</sup> ]	'ตลาด'
/ch/ :	che <sup>5</sup> ke <sup>5</sup> [t <sub>ɕ</sub> he <sup>33</sup> ke <sup>33</sup> ]	'ครกตำข้าว'
	chi <sup>7</sup> [tshi <sup>21?</sup> ]	'กำ,มัด(ลักษณะนาม)'
/j/ :	ju <sup>2</sup> ma <sup>5</sup> si <sup>4</sup> [dzu <sup>21</sup> ma <sup>33</sup> ɕi <sup>11</sup> ]	'ลูกบิด'
	ji <sup>2</sup> [dzi <sup>21</sup> ]	'เหล้า'
/s/ :	sɛ <sup>3</sup> no <sup>5</sup> [ʃɛ <sup>55</sup> no <sup>33</sup> ] ~ [sɛ <sup>55</sup> no <sup>33</sup> ]	'ทยก'
	si <sup>6</sup> qo <sup>4</sup> [si <sup>45?</sup> qo <sup>11</sup> ]	'โพรงไม้'
/y/	ye <sup>2</sup> [ʒɛ <sup>21</sup> ]	'บ้าน'
	yi <sup>5</sup> [zi <sup>33</sup> ]	'ข้าวสาลี'

2.1.1.4 พยัญชนะลิ้นส่วนหลัง-เพดานอ่อน มี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ / k kh g ŋ / ออกเสียงเป็น [ k kh g ŋ ] และพยัญชนะกัก / k kh g / จะเกิดหน้าสระอื่น ๆ ได้ยกเว้นสระปิด-หน้า-ปากไม่ท้อ /i/ และสระกึ่งปิด-หน้า-ปากไม่ท้อ /e/ ส่วนพยัญชนะนาสิก /ŋ/ เกิดหน้าสระ /ɛ ə a ɔ / เท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/k/ :	ka <sup>6</sup> su <sup>4</sup> [ka <sup>45?</sup> su <sup>11</sup> ]	'คราด(เครื่องมือ)'
	ko <sup>1</sup> ca <sup>3</sup> [ko <sup>45</sup> ca <sup>55</sup> ]	'ระเบียงหน้าบ้าน'
/kh/ :	khɿ <sup>5</sup> sɛ <sup>5</sup> [khɿ <sup>33</sup> sɛ <sup>33</sup> ]	'เต้า(อวัยวะ)'
	kha <sup>6</sup> [kha <sup>45?</sup> ]	'หน้าไม้(อาวุธ)'

/g/ :	gə <sup>7</sup> [gə <sup>21?</sup> ]	'แห, ตาข่าย'
	gə <sup>5</sup> [gə <sup>33</sup> ]	'บันได'
/ŋ/ :	ŋa <sup>6</sup> [ŋa <sup>45?</sup> ]	'นก'
	ŋa <sup>1</sup> [ŋa <sup>42</sup> ]	'ปลา'

2.1.1.5 พยัญชนะลิ้นส่วนหลัง-ลิ้นไก่ มี 3 หน่วยเสียงได้แก่ / q qh G /

ออกเสียงเป็น [ q qh G~ γ ] และจะเกิดหน้าสระ / ε a u o ɔ / เท่านั้น  
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/q/ :	qə <sup>4</sup> pe <sup>4</sup> [qə <sup>11</sup> pe <sup>11</sup> ]	'คอ (อวัยวะ)'
	qa <sup>3</sup> qə <sup>5</sup> lə <sup>5</sup> [qa <sup>55</sup> qə <sup>33</sup> lə <sup>33</sup> ]	'ลูกกระเดือก' (อวัยวะ)
/qh/ :	qhə <sup>7</sup> qhə <sup>5</sup> [qhə <sup>21?</sup> qhə <sup>33</sup> ]	'หลอดลม(อวัยวะ)'
	qha <sup>6</sup> [qha <sup>45?</sup> ]	'หมู่บ้าน'
/G/	Ga <sup>6</sup> [Ga <sup>45?</sup> ] ~ [γa <sup>45?</sup> ]	'ไก่'
	Gə <sup>1</sup> ca <sup>3</sup> [Gə <sup>42</sup> ca <sup>55</sup> ] ~ [γə <sup>42</sup> ca <sup>55</sup> ]	'ตึกภาค'

2.1.1.6 พยัญชนะเส้นเสียง ได้แก่ /h/ ออกเสียงเป็น [ h ] ดังตัวอย่าง

ต่อไปนี้

/h/ :	ha <sup>5</sup> thə <sup>5</sup> [ha <sup>33</sup> thə <sup>33</sup> ]	'กางเกง'
	ho <sup>6</sup> [ho <sup>45?</sup> ]	'ฝา, ปลอก, หน้าปก'

2.1.2 สระ ภาษาลำพูนะมีหน่วยเสียงสระ 9 หน่วยเสียง ได้แก่ สระหน้า 3 หน่วยเสียง  
คือ / i e ε / สระกลาง 3 หน่วยเสียง คือ / ɨ ə a / และสระหลัง 3 หน่วยเสียง คือ  
/ u o ɔ / แม้ว่าความสั้น-ยาว ของสระในภาษานี้ไม่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ แต่สระใน  
ภาษานี้จะมีลักษณะ เป็นสระกึ่งสั้นกึ่งยาวเสมอ ดังตารางแสดงหน่วยเสียงสระต่อไปนี้

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงสระ

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
ปิด	i	ɨ	u
กึ่งปิด	e	ə	o
เปิด	ɛ	a	ɔ

2.1.2.1 สระหน้า (Front vowels) ได้แก่

/i/ สระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ ออกเสียงเป็น [ i ] เช่น

ci<sup>2</sup> [tɕi<sup>21</sup>] 'พัน'

ti<sup>5</sup> mi<sup>5</sup> [ti<sup>33</sup> mi<sup>33</sup>] 'ที่นา'

i<sup>3</sup> ka<sup>6</sup> [i<sup>55</sup> ka<sup>45?</sup>] 'น้ำ'

/e/ สระกึ่งปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ ออกเสียงเป็น [ e ] เช่น

le<sup>5</sup> [le<sup>33</sup>] 'โกปิ่น'

che<sup>5</sup> [tɕhe<sup>33</sup>] 'เทา หมด'

je<sup>2</sup> [dʒe<sup>21</sup>] 'หนึ่สิน'

/ɛ/ สระเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ ออกเสียงเป็น [ ɛ ] เช่น

ce<sup>5</sup> [tɕɛ<sup>33</sup>] 'จู่'

khe<sup>1</sup> [khe<sup>42</sup>] 'จาน, ถ้วย'

he<sup>5</sup> [he<sup>33</sup>] 'ไร่'

### 2.1.2.2 สระกลาง (Central Vowels) ได้แก่

/ɨ/ สระปิด-กลาง-ปากไม่ท้อ ออกเสียงเป็น [ ɨ ] เช่น

phɨ <sup>5</sup>	[phɨ <sup>33</sup> ]	'สุนัข'
ɟɨ <sup>1</sup> ɟɨ <sup>2</sup>	[dʒɨ <sup>42</sup> ɟɨ <sup>21</sup> ]	'บัสสาวะ (น.)'
sɨ <sup>6</sup> chɨ <sup>5</sup>	[sɨ <sup>45?</sup> tʂhɨ <sup>33</sup> ]	'บ่าไม้'

/ə/ สระกึ่งปิด-กลาง-ปากไม่ท้อ ออกเสียงเป็น [ ə ] เช่น

ce <sup>2</sup>	[tʂə <sup>21</sup> ]	'ชนิด, อย่าง (ลักษณะนาม)'
pe <sup>7</sup> mə <sup>2</sup>	[pe <sup>21?</sup> mə <sup>21</sup> ]	'มุ้ง, ทนอนขน'
mə <sup>4</sup>	[mə <sup>11</sup> ]	'มันเทศ'

/a/ สระเปิด-กลาง-ปากไม่ท้อ ออกเสียงเป็น [ a ]

na <sup>6</sup>	[na <sup>45?</sup> ]	'ปิ่น'
la <sup>1</sup>	[la <sup>42</sup> ]	'เสือ'
ha <sup>5</sup> pa <sup>5</sup>	[ha <sup>33</sup> pa <sup>33</sup> ]	'พระจันทร์'

### 2.1.2.3 สระหลัง (Back Vowels) ได้แก่

/u/ สระปิด-หลัง-ปากท้อ ออกเสียงเป็น [ u ] ยกเว้นหลัง / p ph

b m /	จะออกเสียงเป็น [ u ] เช่น	
pu <sup>1</sup> ɟɨ <sup>2</sup>	[pɟu <sup>42</sup> ɟɨ <sup>21</sup> ]	'น้ำหมาก'
bu <sup>2</sup> cho <sup>5</sup> i <sup>5</sup> ku <sup>4</sup>	[bɟu <sup>21</sup> tʂho <sup>33</sup> i <sup>33</sup> ku <sup>11</sup> ]	'เรียกเสียงดัง ๆ'
mu <sup>1</sup> qhɔ <sup>1</sup>	[mɟu <sup>42</sup> qhɔ <sup>42</sup> ]	'ควนไฟ'
nu <sup>1</sup>	[nu <sup>42</sup> ]	'วัว'



cu<sup>3</sup> [tɕu<sup>55</sup>] 'เต้านม'

/o/ สระกึ่งปิด-หลัง-ปากทอ ออกเสียงเป็น [o] เช่น

bo<sup>5</sup> lo<sup>5</sup> qo<sup>4</sup> [bo<sup>33</sup> lo<sup>33</sup> qo<sup>11</sup>] 'ห้อง'

o<sup>3</sup> qo<sup>4</sup> [o<sup>55</sup> qo<sup>11</sup>] 'ศิระ'

Go<sup>7</sup> [Go<sup>21?</sup> [yo<sup>21?</sup>] 'เข็ม'

/ɔ/ สระเปิด-หลัง-ปากทอ ออกเสียงเป็น [ɔ] เช่น

ɔ<sup>2</sup> nɔ<sup>3</sup> di<sup>2</sup> [ɔ<sup>21</sup> nɔ<sup>55</sup> di<sup>21</sup>] 'นอกสัตว์'

yo<sup>2</sup> kho<sup>6</sup> [ɔ<sup>21</sup> kho<sup>45?</sup>] 'คอกแกะ'

cho<sup>5</sup> mo<sup>1</sup> kho<sup>1</sup> [tɕho<sup>33</sup> mo<sup>42</sup> kho<sup>42</sup>] 'ตำนาน นิทาน'

### 2.1.3 วรรณยุกต์ (Tone) วรรณยุกต์ในภาษาล่าซุ่นะ มี 7 หน่วยเสียง ได้แก่

/T<sup>1</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์ค่อนข้างสูง-ตก [42]

/T<sup>2</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์ค่อนข้างต่ำ-ตก [21]

/T<sup>3</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์สูงระดับ [55]

/T<sup>4</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์ต่ำระดับ [11]

/T<sup>5</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์กลางระดับ [33]

/T<sup>6</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์สูงขึ้นและ เส้น เสียงปิดคอนท้าย [45?]

/T<sup>7</sup>/ หมายถึง วรรณยุกต์ค่อนข้างต่ำ-ตก และ เส้น เสียงปิดคอนท้าย [21?]



อนึ่งตัวอย่างชุดคำเทียบเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 7 หน่วยเสียง ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้เสนอไว้ 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 สกัดออกจาก มาติชอฟ (1973 : 22) และชุดที่ 2 ได้จากการสอบถามผู้บอกภาษาหลัก ดังต่อไปนี้คือ

ชุดที่ 1	/T <sup>1</sup> /	: ca <sup>1</sup>	[tɕa <sup>42</sup> ]	'กิน'
	/T <sup>2</sup> /	: ca <sup>2</sup>	[tɕa <sup>21</sup> ]	'ดูร้าย'
	/T <sup>3</sup> /	: ca <sup>3</sup>	[tɕa <sup>55</sup> ]	'ต้ม เช่น ต้มน้ำ'
	/T <sup>4</sup> /	: ca <sup>4</sup>	[tɕa <sup>11</sup> ]	'บ้อน ให้อาหาร'
	/T <sup>5</sup> /	: ca <sup>5</sup>	[tɕa <sup>33</sup> ]	'มองหา'
	/T <sup>6</sup> /	: ca <sup>6</sup>	[tɕa <sup>45?</sup> ]	'เส้น สาย ทาง(ลน.)'
	/T <sup>7</sup> /	: ca <sup>7</sup>	[tɕa <sup>21?</sup> ]	'(เครื่อง) จักร'
ชุดที่ 2	/T <sup>1</sup> /	: mɔ <sup>1</sup>	[mɔ <sup>42</sup> ]	'สิ่งของ'
	/T <sup>2</sup> /	: mɔ <sup>2</sup>	[mɔ <sup>21</sup> ]	'เห็น'
	/T <sup>3</sup> /	: mɔ <sup>3</sup> pi <sup>3</sup> ve <sup>6</sup>	[mɔ <sup>55</sup> pi <sup>55</sup> ve <sup>45?</sup> ]	'ดอกไม้ชนิดหนึ่งสีเหลือง'
	/T <sup>4</sup> /	: mɔ <sup>4</sup>	[mɔ <sup>11</sup> ]	'แจ้ง เช่น แจ้งปิ่น'
	/T <sup>5</sup> /	: mɔ <sup>5</sup>	[mɔ <sup>33</sup> ]	'นาน'
	/T <sup>6</sup> /	: mɔ <sup>6</sup>	[mɔ <sup>45?</sup> ]	'ปิ่นใหญ่'
	/T <sup>7</sup> /	: mɔ <sup>7</sup>	[mɔ <sup>21?</sup> ]	'ลิง'

#### 2.1.4 โครงสร้างพยางค์ (Syllable Structure)

ภาษาลำพูนะมีโครงสร้างพยางค์ 2 แบบ คือ 1) แบบ 3 ส่วน ได้แก่ CV<sup>T</sup> ประกอบด้วย พยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์ และ 2) แบบ 2 ส่วน ได้แก่ V<sup>T</sup> ประกอบด้วย สระและวรรณยุกต์ ดังตัวอย่างพยางค์ทั้ง 2 แบบ ต่อไปนี้

ตัวอย่างโครงสร้างพยางค์แบบ 3 ส่วน : CV<sup>T</sup> เช่น

vɪ<sup>2</sup> "งู" : C = /v/  
 V = /ɪ/  
 T = /T<sup>2</sup>/

ตัวอย่างโครงสร้างพยางค์แบบ 2 ส่วน : V<sup>T</sup> เช่น

ɔ<sup>4</sup> "ข้าวสุก" : V = /ɔ/  
 T = /T<sup>4</sup>/

#### 2.2 โครงสร้างนามวลี : คำนาม+คำบอกจำนวน+คำลักษณนาม

เนื่องจากวิธานิพนธ์ฉบับนี้เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามโดยตรง และคำลักษณนามเป็นองค์ประกอบหนึ่งในโครงสร้างนามวลี จึงจะอธิบายเรื่ององค์ประกอบโครงสร้างนามวลีโดยย่อ เพื่อแสดงให้เห็นตำแหน่งและความสัมพันธ์ของคำนาม คำบอกจำนวน และคำลักษณนาม

มาติซอพ (หน้า 49-52) กล่าวว่า ในภาษาลำพูนะมีคำนามอยู่ 2 ชนิด คือ

- 1) คำนามอิสระ (Autonomous Nouns) และ 2) คำนามจำกัดที่เกิด (Limited Nouns)

2.2.1 คำนามอิสระ หมายถึง หน่วยอิสระ (Free Form) ที่เป็นใจกลางขององค์ประกอบย่อยรูปต่าง ๆ ของนามได้ (Nominal Nucleus) คำนามอิสระสามารถแยกย่อยได้ 5 ประเภท คือ

2.2.1.1 คำสามัญนาม ได้แก่ คำนามทั่ว ๆ ไปที่ใช้เรียก คน สัตว์ สิ่งของ และนามธรรม เป็นต้น คำนามต่าง ๆ ในภาษาลำพูนส่วนใหญ่จะเป็นสามัญนาม และคำว่า คำนาม

ที่กล่าวถึงโดยตลอดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะหมายถึงเฉพาะคำสามัญนาม (มียกเว้นตัวอย่างรายการคำนามเพียงคำเดียวที่ไม่ใช่สามัญนาม คือคำ G<sup>2</sup> sa<sup>5</sup> 'เทพเจ้าก้อซา') ตัวอย่างคำสามัญนาม เช่น

cho <sup>5</sup>	'คน'
ha <sup>5</sup> pa <sup>5</sup>	'พระจันทร์'
ho <sup>5</sup>	'ข้าง'
a <sup>3</sup> tho <sup>5</sup>	'มีด'
co <sup>5</sup> ha <sup>5</sup>	'วิญญาณ'
o <sup>2</sup> ya <sup>1</sup>	'เวลา'

2.2.1.2 คำสรรพนาม ได้แก่ คำเรียกแทน คน สัตว์ และสิ่งของ คำสรรพนามภาษาล่าซุ่นะ มี 4 คำ ได้แก่

ŋa <sup>2</sup>	'ฉัน (สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง)'
no <sup>2</sup>	'คุณ (สรรพนามบุรุษที่สอง)'
yo <sup>1</sup>	'เขาผู้หญิง เขาผู้ชาย หรือมัน (สรรพนามบุรุษที่สาม)'
su <sup>3</sup>	'คนอื่น คนต่างไกล พวกนั้น (สรรพนามบุรุษที่สาม)'

2.2.1.3 คำนามแสดงคำถาม ได้แก่ คำที่ใช้เป็นคำถามเพื่อถามถึง คน สัตว์ สิ่งของ เวลา สถานที่ หรือจำนวน เป็นต้น เช่น

a <sup>2</sup> tho <sup>7</sup> ma <sup>5</sup>	'อะไร'
a <sup>5</sup> su <sup>3</sup>	'ใคร'
qho <sup>2</sup>	'ที่ไหน'

qho <sup>2</sup> - qhe <sup>5</sup>	'อย่างไร'
qha <sup>2</sup> ~ qho <sup>2</sup>	'อันไหน'
qha <sup>2</sup> - tha <sup>6</sup>	'เมื่อไร'
qha <sup>2</sup> - ni <sup>5</sup>	'เท่าไร'

2.2.1.4 คำนามแสดงทิศทาง ได้แก่ คำที่ใช้เรียกแทนสถานที่หรือทิศทาง

มี 5 คำ คือ

cho <sup>2</sup> ~ chu <sup>2</sup>	'ทางนี้'
o <sup>1</sup> ~ u <sup>1</sup>	'ทางนั้น'
co <sup>1</sup> ~ cu <sup>1</sup>	'ทางโน้น'
no <sup>1</sup> ~ nu <sup>1</sup>	'ทางเหนือ'
mo <sup>1</sup> ~ mu <sup>1</sup>	'ทางใต้'

2.2.1.5 คำนามชี้เฉพาะ chi<sup>5</sup> 'นี้' ได้แก่ คำใช้เสริมหรือแทนคำนามเพื่อเจาะจง

หรือชี้เฉพาะ จะเกิดในตำแหน่งหลังคำนามหรือเกิดโดยลำพังก็ได้ เช่น

cho <sup>5</sup> chi <sup>5</sup> 3 Ga <sup>1</sup>	'คน 3 คนนี้'
chi <sup>5</sup> 3 Ga <sup>1</sup>	
ph+ <sup>5</sup> chi <sup>5</sup> 3 khe <sup>5</sup>	'สุนัข 3 ตัวนี้'
chi <sup>5</sup> 3 khe <sup>5</sup>	

2.2.2. คำนามจำกัดที่เกิด หมายถึง หน่วยที่ไม่สามารถเกิดโดยลำพังได้ ต้องเกิดร่วมกับหน่วยอื่นในตำแหน่งหน้าคำหรือหลังคำเสมอ มาติซอพ ถือว่า คำบอกจำนวนและคำลักษณนามก็เป็นคำนามจำกัดที่เกิดด้วย เนื่องจากเกิดในตำแหน่งอื่นไม่ได้นอกจากในโครงสร้างนามวลี คำนาม+ คำบอกจำนวน+คำลักษณนาม เท่านั้น

2.2.2.1 คำบอกจำนวน หมายถึง คำนามจำกัดที่เกิดซึ่งจะเกิดได้ในตำแหน่งหลังคำนามและหน้าคำลักษณนามเท่านั้น คำบอกจำนวนในภาษาล่าซุ่นะ ได้แก่

te <sup>1</sup>	'หนึ่ง'	te <sup>1</sup> chi <sup>5</sup>	'สิบ'
ni <sup>3</sup>	'สอง'	te <sup>1</sup> chi <sup>5</sup> te <sup>1</sup>	'สิบเอ็ด'
se <sup>6</sup>	'สาม'	te <sup>1</sup> chi <sup>5</sup> qv <sup>1</sup>	'สิบเก้า'
o <sup>3</sup>	'สี่'	ni <sup>3</sup> chi <sup>5</sup>	'ยี่สิบ'
ŋa <sup>2</sup>	'ห้า'	qv <sup>1</sup> chi <sup>5</sup>	'เก้าสิบ'
khv <sup>7</sup>	'หก'	te <sup>1</sup> ha <sup>5</sup>	'หนึ่งร้อย'
si <sup>4</sup>	'เจ็ด'	qv <sup>1</sup> ha <sup>5</sup>	'เก้าร้อย'
hi <sup>3</sup>	'แปด'	te <sup>1</sup> hi <sup>3</sup>	'หนึ่งพัน'
qv <sup>1</sup>	'เก้า'	te <sup>1</sup> mo <sup>2</sup>	'หนึ่งหมื่น'

2.2.2.2 คำลักษณนาม มาติชอฟ (88-92) กล่าวว่า คำลักษณนามเป็นชนิดหนึ่งของ นามจำกัดที่เกิด ซึ่งเกิดหลังคำบอกจำนวนเท่านั้น (หรือหลังคำลักษณนามบอกจำนวนเลขหลักก็ได้) คำลักษณนามภาษาล่าหู่จะ อาจจำแนกได้ 8 ประเภทย่อย ดังต่อไปนี้

(1) คำลักษณนามซ้ำนาม (Auto-Classifier) หมายถึง คำนาม บางคำที่เป็นลักษณนามสำหรับตัวเองได้ ลักษณนามซ้ำนามมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณนามซ้ำนามทุกส่วน และลักษณนามซ้ำนามบางส่วน ดังตัวอย่าง

ye<sup>2</sup> 3 ye<sup>2</sup> 'บ้าน 3 บ้าน'  
 qha<sup>6</sup> 3 qha<sup>6</sup> 'หมู่บ้าน 3 หมู่บ้าน' (ซ้ำนามทุกส่วน)  
 su<sup>3</sup> le<sup>7</sup> 3 le<sup>7</sup> 'บุหรี 2 บุหรี' (ซ้ำนามบางส่วน)

(2) คำลักษณนามเฉพาะ (Special Classifier) หมายถึง คำลักษณนาม ที่ไม่มีส่วนใดของรูปเสียงหรือรูปคำที่เหมือนหรือคล้ายกับคำนามเลย เช่น

คำลักษณนามสำหรับคำนาม cho<sup>5</sup> 'คน' ได้แก่ cho<sup>5</sup> 3 Ga<sup>1</sup> 'คน 3 คน'

คำลักษณนามสำหรับคำนาม mo<sup>7</sup> na<sup>6</sup> 'ชะนี' ได้แก่ mo<sup>7</sup> na<sup>6</sup> 3 khe<sup>5</sup> 'ชะนี 3 ตัว'

คำลักษณนามสำหรับคำนาม na<sup>6</sup> 'ปิ่น' ได้แก่ na<sup>6</sup> 3 qhɔ<sup>1</sup> 'ปิ่น ๓ กระบอก'

(๓) คำลักษณนามบอกการวัด (Measure Classifier) หมายถึง คำลักษณนามสำหรับคำนามต่าง ๆ ที่เทียบได้กับ Mass Noun ในภาษาอังกฤษ เช่น

la <sup>7</sup>	gɨ <sup>2</sup>	3	khɛ <sup>1</sup>	'น้ำชา ๓ ถ้วย'	
va <sup>7</sup>	phɨ <sup>1</sup>	mə <sup>5</sup>	3	cu <sup>5</sup> i <sup>2</sup>	'รำข้าว ๓ หีบนี้'
sa <sup>1</sup>	pɛ <sup>2</sup>	3	ta <sup>5</sup>	'สมุนไพร ๓ หีบ'	

(๔) คำลักษณนามเวลา (Time Classifier) หมายถึง คำลักษณนามที่อ้างถึงหน่วยของเวลา เช่น

ɔ <sup>2</sup>	ya <sup>1</sup>	3	ni <sup>5</sup>	'เวลา ๓ วัน'
ɔ <sup>2</sup>	ya <sup>1</sup>	3	ha <sup>5</sup> pa <sup>5</sup>	'เวลา ๓ เดือน'
ɔ <sup>2</sup>	ya <sup>1</sup>	3	qhɔ <sup>7</sup>	'เวลา ๓ ปี'

(๕) คำลักษณนามกลุ่ม (Group Classifier) หมายถึง คำลักษณนามที่มีลักษณะคล้ายสมุหนาม (Collectivities) และเกิดหลังคำบอกจำนวน te<sup>1</sup> 'หนึ่ง' เท่านั้น แต่คำบอกจำนวนคำนี้จะมีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดรวมอยู่ด้วยกัน เช่น

ya <sup>7</sup>	ɛ <sup>3</sup>	1	gɨ <sup>4</sup>	'เด็กทั้งกลุ่ม 1 กลุ่ม'		
ɔ <sup>2</sup>	phɔ <sup>1</sup>	ɔ <sup>2</sup>	mi <sup>1</sup>	1	ca <sup>5</sup>	'สามีภรรยา 1 คู่'
la <sup>3</sup>	hu <sup>4</sup>	1	pa <sup>5</sup>	'ชาวล่าหุ่บางคน 1 กลุ่ม'		

(๖) คำลักษณนามที่เป็นหน่วยหลัก (Prefixable Classifiers) หมายถึง คำลักษณนามที่มีรูปพ้องกับหน่วยคำหลัก (Prefixable Morpheme) ของคำนามหลักในวลีเดียวกัน อย่างไรก็ตาม มาติซอพ กล่าวไว้ว่า ลักษณนามหลักจะมีลักษณะคล้ายกับลักษณนามซ้ำรูปนามบางส่วนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตัวอย่างลักษณนามหลัก เช่น



o <sup>3</sup>	qo <sup>4</sup>	๖ <sup>2</sup>	si <sup>4</sup>	3	si <sup>4</sup>	} 'ศิระะ ๑ ศิระะ'
o <sup>3</sup>	qo <sup>4</sup>		si <sup>4</sup>	3	si <sup>4</sup>	
o <sup>3</sup>	qo <sup>4</sup>			3	si <sup>4</sup>	

si <sup>3</sup>	ve <sup>6</sup>	๖ <sup>2</sup>	qho <sup>5</sup>	3	qho <sup>5</sup>	} 'พวงมาลัย ๑ พวง'
si <sup>3</sup>	ve <sup>6</sup>			3	qho <sup>5</sup>	

(7) ลักษณนามอเนกประสงค์ ma<sup>2</sup> 'อัน' (The General All-purpose Classifier ma<sup>2</sup>) หมายถึง คำลักษณนามที่เกิดแทนที่คำลักษณนามบางคำได้ เช่น

po<sup>5</sup> qo<sup>4</sup> 3 qo<sup>4</sup> 'ทียบไม้ไผ่ ๑ ทียบ'

po<sup>5</sup> qo<sup>4</sup> 3 ma<sup>2</sup> 'ทียบไม้ไผ่ ๑ อัน'

ti<sup>3</sup> qha<sup>6</sup> si<sup>4</sup> 3 si<sup>4</sup> 'กระดุม ๑ เม็ด'

ti<sup>3</sup> qha<sup>6</sup> si<sup>4</sup> 3 ma<sup>2</sup> 'กระดุม ๑ อัน'

(8) คำลักษณนามบอกหลัก (Round-number Classifier)

หมายถึง คำบอกหลักในจำนวนวลี เช่น chi<sup>5</sup> 'สิบ' ha<sup>5</sup> 'ร้อย' hi<sup>3</sup> 'พัน' mo<sup>4</sup> 'หมื่น' คำเหล่านี้นักภาษาศาสตร์บางคนอาจไม่ถือเป็นลักษณนาม แต่ถือเป็นองค์ประกอบในจำนวนวลี ดังตัวอย่าง

po<sup>5</sup> qo<sup>4</sup> 3 chi<sup>5</sup> qo<sup>4</sup> 'ทียบไม้ไผ่ ๑ สิบ ทียบ'

ti<sup>3</sup> qha<sup>6</sup> si<sup>4</sup> 3 hi<sup>3</sup> si 'กระดุม ๑ พัน เม็ด'



### 2.3 โครงสร้างประโยคความเดียว (Simple Sentence Structure)

ภาษาล่าหู่เป็นภาษาแบบที่มีกริยาปรากฏอยู่ท้าย (Verb-final Language) หรือเรียกว่าเป็นภาษาแบบ SOV ดังนั้นถ้าพิจารณาจากการเรียงลำดับและหน้าที่ของคำในประโยค โครงสร้างประโยคความเดียวในภาษาล่าหู่จะเป็น ดังนี้คือ ประธาน-(กรรม)-กริยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

#### ประโยคความเดียวบอกเล่า

- 1) ɲa<sup>2</sup> ɔ<sup>4</sup> se<sup>6</sup> khe<sup>1</sup> ca<sup>1</sup> ve<sup>5</sup>  
 'ฉัน' 'ข้าว' 'สาม' 'จาน' 'กิน' 'อนุภาคกริยา'  
 'ฉันกินข้าวสามจาน'
- 2) qha<sup>6</sup>-se<sup>5</sup> ye<sup>2</sup> lo<sup>5</sup> ɲa<sup>2</sup> qai<sup>5</sup>  
 'ผู้ใหญ่บ้าน' 'บ้าน' 'อนุภาคนาม' 'ฉัน' 'ไป'  
 'ฉันไปบ้านผู้ใหญ่บ้าน'
- 3) ɲa<sup>2</sup> te<sup>1</sup> qha<sup>6</sup> Huey-Tad se<sup>5</sup> ve<sup>5</sup>  
 'ฉัน' 'หนึ่ง' 'หมู่บ้าน' 'ห้วยตาด' 'อยู่' 'อนุภาคกริยา'  
 'ฉันอยู่หมู่บ้านห้วยตาด'

#### ประโยคความเดียวปฏิเสธ

- 4) ɲa<sup>2</sup> ji<sup>1</sup> ma<sup>1</sup> do<sup>2</sup>  
 'ฉัน' 'เหล่า' 'ไม่' 'ดื่ม'  
 'ฉันไม่ดื่มเหล่า'
- 5) ɲa<sup>2</sup> ɔ<sup>2</sup> - pa<sup>4</sup> ma<sup>1</sup> se<sup>5</sup>  
 'ฉัน' 'สามี' 'ไม่' 'สบาย'  
 'สามีของฉันไม่สบาย'
- 6) ɲa<sup>2</sup> he<sup>5</sup> ma<sup>1</sup> qa<sup>5</sup>-i<sup>5</sup> o<sup>2</sup>  
 'ฉัน' 'ไร่' 'ไม่' 'ไป' 'อนุภาคกริยา'  
 'ฉันไม่ไปไร่หรอก'

